

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE AL „CULTUREI POPORULUI“

Redacția și Administrația în Sala Reduța, Strada Memorandului No. 21.

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori ... 30 Lei | pentru autorități ... 60 Lei | pentru întreprinderi financiare ... 100 Lei

Calendarul Săptămânei

CATOLIC		ORTODOX		
13	Luni	Benignu	31	S. Chir. Ion
14	Marti	Valentin	1	M. Trifon
15	Miercuri	Faustin	2	Int. Domn.
16	Joi	Iuliana	3	St. Simeon
17	Vineri	Constanția	4	Cuv. Isidor
18	Sambata	Flavian	5	M. Agatia
19	Duminică	Conrad	6	Par. Vucol

ALEGERILE

Tara este iar în mare frământare, sau mai bine zis este cum în o și mai mare frământare ca până acum, căci doar, și oână acum, destul de frământată a fost. Se fac alte alegeri de deputați și de senatori pentru dunaarea unor alte Corpuri Legiuitoare, care, având a da țării întregite o nouă Constituție, se înmește Constituțantă.

Aceasta înseamnă că, deputații și senatorii cari vor fi ași vor avea să alcătuiască legea legilor, fundamentul pe care apoi să se clădească noua legiuire a Țării Românești întregite. Sunt deci mai însemnate aceste alegeri ca altele re până acum din această pricină și de aceea frământarea este așa de mare. Dar, această frământare este și din pricină că sunt parte multe partidele și curentele politice care se ciocnesc între ele. Ceia ce însă face ca această ciocnire să fie cu mult mai puternică și lupta cu mult mai aspră de cum se cuvine, sunt patimile care sunt puse în joc.

Aceste patimi, pornite numai în ambiții nemăsurate întunece și judecata celor care candidează și de multe ori a celor cari votează.

Pentru binele obștească aceasta este un mare rău, fiindcă în urma acestor frământări rămâne la sfârșit ura între frați.

Căci sunt foarte mulți din acei care umblă acum prin sate și seamănă vrajba, spunând oamenilor sau că „boerii”, „domni”, sunt toți niște ticăloși care nu sunt vrednici să mai trăiască, sau că preoții și învățătorii sunt nemernici, ori că frații din vechea țară care ne-au crescut nu au ce căuta aici și căia ce este mai vinovat decât moartea de om, că: Ardealul

trebuie să fie o altă țară, deosebită de România...

Asemenea oameni nu merită să fie luați în seamă și mai mult încă, poporul, cuminte și cu adevărat iubitor de țară, trebuie să-i gonască.

Poporul românesc trebuie să înțeleagă bine că asemenea rățăciti, orbiți de patimă, prin propaganda lor nu fac decât cel mai mare bine dușmanilor noștri și cel mai mare rău neamului românesc.

Tara are nevoie acum de liniște și muncă rodnică, nu de tulburări care să nu mai sfârșesc.

Tara, întregită cu provinciile de sub trei legiuri și stăpâniri, cu trei feluri de obiceiuri, cu a-nevoie își va face o singură legiuire, dar tocmai de aceea trebuie liniște în parlamentul țării care e chemat să facă această legiuire.

Oamenii dela țară au nevoie ca să fie odată stăpâni pe pământul ce se zice că li se dă lor; iar greutățile de trai care mereu se înmulțesc, trebuie odăta curmate.

Ei bine, pentru toate acestea e nevoie ca guvernul să nu fie sbuciumat cu fel de fel de frământări, fără de nici un folos.

Nu mai e timp de pierdut în cerșuri și în nelucrare. Acum trebuie să se luereze și zi și noapte pentru a se îndrepta și aceia ce războiul și vremea a stricat, dar și aceia ce rățăcirile și patimile de până acum au distrus.

Nu dați deci ascultare sămănătorilor de ură și de venin; ci faceți-vă datoria pentru că, trebuie să înțelegeți, nu așteptați numai dela alții mântuirea, ci și dela voi, dela conștiința voastră.

O candidatură independentă

În fața frământărilor de patimi nemăsurate, care tot mai mult se deslanțue în viața noastră publică, din cauza ambițiilor ce se pun înaintea intereselor naționale, — inimosul și vrednicul nostru conducător, dl Prof. Universitar Marin Ștefănescu, vice-președintele societății „Cultura Poporului”, și-a pus candidatura independent la alegerile de deputat în circumscripția Clujului, pentru a face ca în felul acesta să se poată auzi în Constituanta Țării și glasul curat și independent rostit în numele ideii naționale.

În acest scop, D. Sa adresează cetățenilor orașului Cluj, următorul înălțător apel:

Cetățeni ai Clujului!

Mă cunoașteți. Știți, că de câte ori am venit înaintea voastră, am făcut-o numai spre a vă vorbi de înălțarea sufletului. Dar glasul meu de neprihană trebuie să răzbată mai departe. El trebuie să meargă până acolo, în Parlamentul Țării, unde se făuresc legile. Acolo mai ales trebuie să se audă tare, puternic, adânc, zguduitor de adânc, că ceea ce ne trebuie este curățenia de suflet: „cinstea”.

De aceea, îmi pun candidatura ca deputat independent al Clujului. Și, pentru a-mi expune Programul, Vă invit ca Duminică 12 Februarie orele 11 dimineața să veniți la „Reduța”, unde de atâtea ori glasul meu a vibrat în duioase și neuitate și sfinte ceasuri de înălțare sufletească.

Veniți cât mai numeroși, pentru a ne spune cu toată puterea gândul că în Țara noastră trebuie să domnească „cinstea”.

Marin Ștefănescu

Profesor la Universitatea din Cluj, Candidat de deputat independent

Pentru „Cultura Poporului”, care nu face nici un fel de politică, ci numai o curate acțiune de înălțarea culturală și de educație cetățenească, această candidatură independentă, a unui suflet atât de cinstit și idealist cum este d. Prof. Marin Ștefănescu, nu poate să fie decât cel mai nemerit prilej ca, în mijlocul nerăbnilor patimi, toți alegătorii să aibă puțința de-a găsi omul cărui dându-i încrederea să fie convingși că nu vor fi încurajați nici o ambiție și nu vor fi sprijinit nici o rățăcire.

În felul acesta Clujul va avea cinstea de-a fi trimis în Constituanta României, pe unul din cei mai vrednici reprezentanți ai cinstei și idealismului.

General N. PETALA

care a dat puterilele sale sprijin pentru întemeierea acestei foii.

Se împlinește un an de când „Cultura Poporului” — cu sufletul ei semă, cald și puternic — a început să aducă o lumină curată în conștiințele românești de pretutindeni.

Esită din sufletul românesc, ca o lume nouă de gânduri și străluciri ea a fost menită să poarte și să răspindească o lumină ce nu se poate atinge, nici se poate stinge, pentru că lumina ei e însăși conștiința românească, curățită de patima egoismului, în adâncurile ei nesdruncinate.

Este cel mai frumos dar pe care sufletul unui oștean în aceste timpuri mari, dar turburi, îl putea da românismului întregit, dar căstindu-și încă drumurile spre o viață nouă.

Căci „Cultura Poporului” e darul unui oștean, și numai un oștean, ajuns la deplină conștiință a menții lui, putea să-l facă.

Nu numai un oștean putea găsi în sufletul său lumina ideilor cardinale ce însufletește „Cultura Poporului” și care, mai înainte de toate, trebuie să însufletească pe orice român el Românii mari.

Nu numai un oștean care, prin definiție, are menirea să păstreze și să aperse ființa statului, care în același timp e și ființa neamului român, putea să se ridice de-asupra pasiunilor care turbură și rățăcesc de obicei pe oamenii politici, și să trezească în conștiința fiecăruia grija ca nu cumva aceste pasiuni, să pună în primejdie viața statului nostru național.

Nu numai un adevărat oștean, — pentru care dreptatea și disciplina — sint sufletul acțiunii — putea să ne aducă aminte cu autoritate datorită noaste fundamentale ca popor dominant într-o țară românească nouă și mare.

Pe deasupra partidelor și trebuind să trăiască în adâncul conștiinței noastre simbol al unității Patriei este Tronul. Ideia monarhică, legată de o familie domnitoare, împamintată de timp, dar mai cu seamă de plămăda suferințelor și mulțumirilor ce le-am

avut în comun în cele mai tragice și mai marețe vremuri ale neamului — este prima idee salvatoare a „Cultura Poporului”.

Pe de-asupra intereselor noastre ca popor, și intruct în gîntem stîrbîți în drepturile noastre de neam dominant, este dreptatea pentru toate naționalitățile conlocuitoare. Frațietatea cu toți cetățenii români — care pun amărul cu noi spre ridicarea statului românesc, o alta idee salutară a „Culturii poporului”.

Pe de-asupra dorinței aprige de a dobîndi ceea ce credem că ni se cuvine, stă respectul pentru marfa și fundamentatele instituții ale Statului, organelle sigure ale menținerii lui: Constituția, Guvernul, Armata, Biserica, Magistratura, Școala. În turburarea adusă de noile stări politice, mulți dintre noi am uitat să ne facem datoria. Prea multă politică, și prea puțină grijă administrativă. Prea multă politică, și prea puțină grijă de îndatoririle noastre de disciplină și de o dreaptă întrebunțare a forței ce ne este încredințată. Prea multă politică și prea puțină grijă de biserica încare slujim, de pretoriul în care împărțim dreptatea, de școala în care dăm educația tinerețului de mîine.

Mai pre sus de năzuințele politice, — care potentate pot rupe echilibrul social, — este datoria noastră strictă pe care ne-o dictează legile în virtutea cărora exercităm funcțiunile noastre de Stat sau sociale. „Cultura Poporului” n'a avut altă grijă decât să ne deschidă ochii neconțentit asupra acestor supreme datorii.

Cu cei douăzeci de mii de abonați ai săi — avînd neconțentit sufletul generalului N. Petala care-a întemeiat-o și înzestrat-o, această foale este menită să îmbărbăteze și mai departe sufletele noastre de bunii români și bunii cetățeni ai României întregite.

Mihail Dragomirescu
profesor universitar.

Știință și Istorie

Despre Pământ

Pământul și forma lui. — Ce e Pământul? Este el întins în toate părțile, întins ca o câmpie nesfârșită? Nu. Pământul e un corp rotund și fără nici un reazem de nicăieri. Aceasta e cea mai mare greutate pe care o înfăptuiește el care începe să învețe ce e Pământul, ce e cerul. Nu-i vine omului să creadă dintr'odată că Pământul e rotund. De îndată ce a priceput acest lucru, lesne va înțelege mișcărilor lui și-și va explica și mișcarea bolții cerești, care e numai o părere.

Da, Pământul e rotund, așa cum e de pildă o portocală aruncată în aer.

Dar mă veți întreba: Dacă Pământul e rotund, dacă nu e sprijinit de nimic, atunci de ce nu cade? Vom vedea mai departe, că nu are unde să cadă, căci în văzduh nu e nici sus, nici jos, nici dreapta, nici stânga, și vom mai vedea că Pământul nostru se învârtă în jurul Soarelui, care e stăpânul lui.

Dar Pământul are râuri, fluviu, mări, oceane... cum de nu se risipește în văzduh toate aceste ape? Răspunsul o foarte ușor. Ai aruncat o piatră în sus. Ce face piatra? Cade iarăși pe Pământ. E o putere oarecică învârtății îi zic „gravitațiune” și care face ca toate corpurile de pe Pământ să fie atrase spre centrul Pământului. Apa deasemenea e atrasă spre centrul Pământului, tot de aceeași putere minunată, putere pe care o vom regăsi la toate corpurile cerești despre cari vom vorbi.

Pământul e deci un corp rotund și învățații au putut să măsoare și măsurarea lui. Se știe astăzi că Pământul are un diametru de vreo 12.700 kilometri. Cu alte cuvinte, dacă ne-am închipui că am străpunge Pământul cu o vergea într'un punct și am putea să ajungem până în partea cealaltă, drept sub picioarele noastre, dela un capăt la celalt al vergelei ar fi 12.700 kilometri.

A trebuit mult timp omenilor până să priceapă că Pământul e rotund. În ziua însă când a văzut omul că mergând me-

reu spre răsărit, de pildă, ajunge peste câțiva timp tot pe locul de unde plecase, a înțeles că aceasta nu se poate întâmpla decât pe un corp rotund. Mai sunt însă și alte multe dovezi că Pământul e rotund și de aceasta nu se mai îndoiește nimeni. Azi, în vreo două luni, un om poate să facă înconjurul Pământului și sunt nenumărați cei cari au făcut acest lucru.

Dacă Pământul ne pare o câmpie întinsă, pricina e că ne aflăm chiar pe el. Să ne închipuim însă că am avea puterea să ne înălțăm din ce în ce mai sus, să ne depărtăm de pământ. Mai sus decât se urea vultrii, mai sus decât poate să ajungă un balon, din ce în ce mai departe. Atunci am vedea cum Pământul începe să se arate sub adevărată lui formă: un măreț glob rotund cu totul, care s'ar face cu atât mai mic cu cât ne-am depărta de el. Dacă am ajunge la depărtarea la care se află Luna, adică la peste 380.000 kilometri, Pământul ni s'ar înfățișa ochilor ca o Lună mare, mult mai mare decât vedem Luna de pe Pământ.

(După V. Anestiu)

Animalele și Păsările

Învățații se pot lăuda astăzi, că cunosc mai toate animalele, păsările și găngușurile ce trăiesc pe fața pământului. Uneori, pentru o biată păsărică numai, învățații străini și-au lăsat casa lor liniștită și s'au dus peste nouă mări și nouă țări, ca să o găsească, să o prinză și în urmă să o dăruiească vreunui muzău.

Învățații cu cercetările lor ne-au făcut să ne împrietenim cu toate animalele, să nu le disprețuim, ci din contra, să le iubim, ca tot ceace a fost făcut de cel care a zămislit toate lucrurile.

Voiu spune aiurea ceva de un învățat, care o viață întreagă a fost prietenul găzilor. Dar să nu uit să vă spun, că s'a cercetat mult animalele cum sunt: câinele, pisica, calul și chiar lupul, elefantul, leul și altele

pentru a li se cunoaște apocăturile, pentru a se vedea care sunt inteligente sau nu.

Un învățat neamț a scris vreo 20 de cărți mari numai despre animale, păsări și pești, vorbind pe larg despre fiecare. Sunt unii care și-au făcut colivii mari cât o casă pe care le-au așezat în păduri din Africa ca să poată să stea multă vreme la un loc cu animale ca maimuțele de pildă.

În loc să stea maimuțele în colivie, stătea omul. Și era mai bine, căci maimuțele fiind libere, se purtau cum se poartă ele în libertate. Și au aflat multe lucruri frumoase învățații care s'au chinuit așa.

Păsările sunt și ele studiate cu deamănunt și nu aveți decât să vizitați muzăul de științe naturale dela șosea (în București) ca să vă dați seama cât de frumoase și cât de diferite în culori sunt ele. E păcat că trebuie să omorâte ca să, fie împăiate și puse în muzău, dar pe de altă parte, căți inși nu folosesc, dându-și seama cu ochii lor dintr'odată de toată bogăția aceaste de animale și păsări de pe întreg pământul.

(Va urma)

Cum putem opri sângele

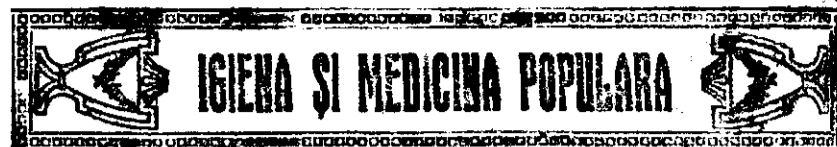
Iată câteva leacuri bune și la îndemână pentru oprirea sângelui din răni:

1) Se piscază bine cărbuni de lemn curat, apoi praful acela se pune peste rană, se așterne vată sau petecă (cârpă) curată și moale și se leagă bine.

2) În lipsă de cărbune pisat se poate pune, tot ca mai sus, sare mărunțată amestecată cu făină de grâu.

3) Asemenea se mai poate întrebuința și orez pisat.

Când însă ranca sunt mari și sângele curge din belșug, atunci e bine să chemați un doctor.

Microbii

de Dr. V. BIANU

Am zis că otrăvurile secrete de microbi să numesc ptomaine și toxine.

Ptomainele sunt produse de microbii cari dau naștere putrefacțiilor (putreziciunilor). În toate substanțele intrate în putreziciune, în carnea ținută prea multă vreme (fezandată), în peștele vechiu și stricat, în brânza și în laptele stătut, microbii produc diferite ptomaine foarte otrăvitoare, așa că dacă mâncăm asemenea substanțe ne îmbolnăvim și prezintăm diferite semne de otrăvire: greață, vărsături, dureri prin pânțele, etc., și în cele din urmă vine moartea.

Microbii producători de ptomaine nu să găsească numai în afara corpului nostru, ci ei să află în mod obișnuit și în tubul nostru digestiv, în intestine (mate), unde pot produce diferite ptomaine, diferite otrăvuri. Aceste otrăvuri de obicei sunt date afară din corpul nostru prin urină (ud), prin materiile fecale (scaune), prin transpirație (asudare). Dacă însă ele nu sunt date afară, cum să întâmplă în cazurile de constipație (încuierătură), o parte din ptomaine intră în sânge și dau naștere la intoxicație (otrăvire) cu toate semnele ei chinătoare (auto-intoxicație, infecție intestinală).

Toxinele sau mai bine zis toxalbuminele sunt otrăvurile cele mai puternice, mai cumplite, dintre toate otrăvurile vegetale sau minerale, mai otrăvitoare decât chiar și veninul șerpilor. Ca exemplu voiu pomeni microbul *anginei difterice*, a cărui otrăvă, *toxina*, e așa de puternică încât

dacă injectăm numai două sutimi din un miligram la un puțel din India, el moare. Toxina microbului *tetanosalui* este și mai cumplită: două zecimi dintr'un miligram omoară un om.

Toți microbii producători de boale secretă astfel de toxine: ai febrei tifoide, ai tifoidelor, ai pneumoniei, etc., și numai prin aceste toxine ne îmbolnăvim, ne otrăvim, ne infectăm, din care pricină boalele microbiene să mai numesc și boale infecțioase; infecțiunea fiind o otrăvire a organismului prin toxinele microbilor. Prin urmare nu mai este trebuință ca microbii să intre în sânge pentru a ne omorâ ei pot sta în o parte a corpului, cum este la difterie unde stau pe *migdalele* din fundul gurii, la febra tifoidă în *mate*, unde produc toxine, cari apoi fiind absorbite în sânge, ne otrăvesc și ne omoară. Este destul ca să injectăm unui animal numai toxine, fără microbi, pentru ca să-i comunicăm boala.

Microbii să reproduc prin spori și să înmulțesc prin scizibilitate. Sporii microbilor sunt ca și sporii altor cryptogame. În celula numă, să formează o nouă celulă: *sporul*, care este pusă în libertate prin destrugere membranelor celulei mame. Iată cum să formează sporii într'un microb: celula mai întâiu să segmenteze, să taie în mai multe părți, apoi în fie care segment (parte) să ivesc niște puncte negre, *spori*, cari cresc, devin din ce în ce mai mari, până ce sporii să formează pe deplin, și atunci membrana (pețița) celulei de vine diluantă, să înmoaie, dispare și sporii rămân liberi.

(Urmare pag. 8-a.)

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI”

Cântarea României

I
Domnul Dumnezeu părinților noștri îndurațu-s'a de lacrimile tale, țara mea? Nu ești îndestul re smerită, îndestul de chinată, îndestul de sfâșiată? Văduvă de vitejii tăi, tu plângi cu părul smuls și despletit pe mormintele lor, precum femeile se jelesc pe mormântul mut al soților lor.

II
Neamurile anziră tipătul chinării tale; pământul se mișcă. Dumnezeu numai să nu-l fi auzit... Răsbunătorul prevestit nu s'a născut oare?

III
Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zile de sărbătoare cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

IV
Verzi sunt dealurile tale; frumoase sunt pădurile și dumbrăvile spânzurate pe coastele tale; împede și dulce e cerul tău; munții tăi se naltă trufași în văzduh; râurile, ca un brâu pestrițat, ocolesc câmpurile; nopțile tale încântă auzul... Pentru ce zămbetăit ai e așa de trist, mândra mea țară?

V
Multe și frumoase turme pasc văile; soarele milostiv înroșește brasa; mâna Domnului te-a împodobit ca p'o mireasă; livezile tale cele 'ntinse sunt smălțuite cu flori felurite și belșugarea varsă avuțiile sale peste câmpii... O bogata mea țară pentru ce gemi?

VI
Dunărea bătrână, biruită de părinții tăi, îți spală poalele și-ți aduce avuții din tinuturile de unde soarele răsare și de unde de soarele apune; vulturul din văzduh cată la tine cu dragoste ca la pământul său de naștere; râurile cele frumoase și spumgoase, pâraele cele repezi și sălbatece cântă neîncetat slava ta... O țară jalnică pentru ce fătă e îmbrobodită?

VII
Nu ești frumoasă, nu ești bogată? N'ai copii mulți la nu-

măr, cari te iubesc? N'ai cartea de vitejie a trecutului și viitorului înaintea tăi... Pentru ce curg lacrimile tale?

VIII
Pentru ce tresari? Trupul tău se topește de slăbiciune și înmă-ti se frământă cu ințele... Citește-ai oare în cartea ursitei?... Aerul se mișcă turburat... vântul dogorește... Jngerul peiroi ti s'au arătat oare?... Noptile tale suntr eci, visurile turburate ca marea bătută de furtună. Ce-ți prevestește?

IX
Priveste dela miază-zi la miază-noapte popoarele ridicându-și capul... Gândirea ivindu-se luminosă pe d'asupra întunerii-cului... gândirea ce zideste și eredită ce dă viață... Lumea veche se prăvălește și p'ale ei dărâmatari Libertatea se înalță!... Desteaptă-te...

X
Mucnicii sângelui tău n'au zis oare: „Și Domnul va scula pe unul dintre voi, care va așeza pe urmașii voștri iarăși în libertatea și puterea lor...” Uitate-ai sângele și curge prin vinele copiilor tăi... Mult erai mândră odinioară când, cu se-curea în mână cu ciocula turcă nească pe creștet, tu strigai: Ura! în bătălii!... Peptul tău era tare ca de oțel; paloșul se totăcia pe dânsul... Soarele se întu-neca de norii de pulbere ce ridă oau războinicii tăi...

XI
Poporul tău era îndrăzneț ca vulturul, războinic și trufas ca taurul salbatic... Rămasu-ți-a oare numai umbra puterii și aducerea aminte a vitejiei tale?

XII
Cum a slăbit pieptul tău de oțel! Mână ta cea tare cade de oboască... și molesirea a intrat în locașul voinicilor!...

Drepturi și Datorii

Drepturile cetățenești

Fiecare cetățean, după cum se vede are dreptul de a se amesteca, de a-și spune cuvântul în treburile țării. Acestea se numesc drepturi cetățenești.

Am zis că fiecare cetățean trebuie să-și spună cuvântul în treburile țării, să se amestece, adică în conducerea comunei în care trăiește, în conducerea județului din care face parte comuna lui, și în conducerea țării întregi.

Dar are să zică cineva: cum să mă amestec eu în treburile acestea? Pot să mă vâr în consiliul comunal, ori în consiliul județean, ori în Camera deputaților, ca să văd ce fac ei acolo, și să opresc o lege care nu ar fi bună?

La asta avem să răspundem: Da, poți face treaba asta.

Decât să ne înțelegem. -- Mă rog, ce este un consiliu comunal? Cine alege pe membrii din consiliul comunal? Consiliul comunal este un sfat alcătuit din câțiva oameni, aleși de toți oamenii dintr-o comună. Cu alte cuvinte, în loc ca toți oamenii dintr-o comună să se adune la un loc, ca să pue la cale interesele comunei, ceace nu s'ar putea, ei însărcinează pe câțiva dintre dânșii cu treaba aceasta. Vrea să zică, cei câțiva consilieri comunalii lucrează în locul celor câteva sute de locuitori din comună; consilierii aceștia sunt, cum am zice, vechilii locuitorilor, iar locuitorii sunt stăpâni. Și precum un vechil nu trebuie să lucreze împotriva intereselor stăpânului, tot asemenea consilierii comunali nu trebuie să lucreze împotriva intereselor comunei, adică a locuitorilor cari i-au ales. Și iarăși, precum un stăpân are dreptul să dea afară pe un vechil rău, tot așa și locuitorii dintr-o co-

mună au dreptul să alunge un consiliu comunal rău.

Cum s'ar putea alunga un astfel de consiliu? Se înțelege că n'are să meargă nimeni cu ciomagul să-i ia pe goană, și lucrul se poate face foarte ușor: altădată locuitorii, să nu mai aleagă în consiliu pe acei cari se poartă rău.

Dacă locuitorii aleg pe consilierii comunali, și dacă pot să nu-i mai aleagă atunci când dau dovezi că nu merită cinstea asta, oare nu însemnează că fiecare locuitor se poate amesteca în treburile comunei?

Tot așa vine treaba și cu consiliul județean, și cu Camera deputaților, că doar pe toți îi aleagă locuitorii.

Dar pentru ca această privilegie a locuitorilor asupra treburilor comunei, a județului și a țării, să poată avea un rost, trebuie ca fiecare locuitor să-și dea seamă de puterea care o are el, și să se gândească pe cine alege.

Dar ia schimbe-se lucrurile: ia să știe fiecare că nu poate fi ales consilier comunal ori deputat, decât dacă va vrea poporul să-l aleagă, și atunci toți vor lucra spre binele poporului, căci nu vor avea a se teme nu de un ministru, dar nici de un guvern întreg, și de nimeni altul afară de Dumnezeu.

Și schimbarea lucrurilor acestora stă în mâinile poporului. Toate legile câte ne cărmuiesc, poruncesc să nu se amestece nici un slujbaş în alegeri, ba chiar legile pedepsesc pe slujbaşii cari s'ar amesteca. Apoi, dacă poporul este liber să aleagă pe cine vrea, nu stă oare în mâna lui să aleagă numai pe aceia în cari ar avea el încredere că n'ar lucra niciodată împotriva intereselor lui?

Cele 3 putere

1) Corpurile legiuitoare fiindcă au îndatorirea și puterea de face legile țării, alcătuiesc puterea legiuitoare.

2) Miniștrii având supravegherea împlinirii poruncilor cuprinse în legi și executarea lor, formează puterea executivă.

3) Toate oficiile de judecată,

dela cele mai mici, până la Curtea de Casație, având în sarcină pedepsirea călcătorilor de legi, alcătuiesc la un loc puterea judecătorească.

M. S. Regele, însă, deasupra tuturor acestor puteri, intruște în drepturile Sale, care se numesc prerogative, toate aceste trei puteri, ca șef al Statului.

Despre moștenire

Multe supărări, multe procese a uși multe cheltuieli zadarnice fac sătenii noștri, numai din pricină că nu cunosc legea în privința moștenirilor. Unul cumpără un pământ dela cineva care, după lege, nu avea drept să-l moștenească, și prin urmare nici să-l vândă, și după câțva timp se pomenește cu un proces și pierde pământul.

Orice fel de avere are cineva, ori pământ, ori vite, ori bani, ori lucruri de gospodărie, orișice ar fi, se cheamă că este proprietatea aceluia. Proprietatea unui lucru poate să o capete cineva în mai multe feluri. Un pământ, de pildă, pot să-l cumpăr; pot să-l capăt dela cineva în dar, ori prin testament; poate să mi-l dea legea, cum ar fi, de pildă, când se face o șosea nouă și mi se lasă drumul cel vechiu care trecea pe pământul meu; mai pot dobândi un pământ dacă l-am stăpânit de 30 de ani, în anumite condiții; în sfârșit, pot dobândi un pământ prin moștenire.

Toată averea câtă se găsește la moartea unui părinte, se cuvine copiilor săi. Nevesta mortului, dacă are copii și dacă are averea ei deosebită, n'are nici un drept la moștenire. Dar dacă văduva n'are averea ei, atunci i se cuvine partea unui copil din venitul moștenirii. Avem să lămurim aceste lucruri mai pe larg; deocamdată să se știe că văduva care are copii, nu moștenește nimic din pământul bărbatului; iar când pe urma bărbatului nu rămân copii sau nepoți de copii, și chiar de-i rămân părinți sau frați, văduva ia o pătrime din averea mortului, chiar din pământul lui.

La moartea lui, un om poate să aibă testament, și poate să nu aibă. Dacă are testament, și-i făcut după lege, averea trebuie să se împartă cum e scris în testament. Dacă nu are testament, averea trebuie să se împartă deopotrivă între toți copiii, fete și băieți. Dacă o fată a fost înzestrată, ori dacă unui copil i-a făcut tată-său o dănie, și fata și copilul trebuie să aducă și zestrea și dania înapoi, dacă partea lor ar fi mai mare decât părțile surorilor ori a fraților rămași. Și atunci împărțea se face așa: se scoate-

ște cât ar face în bani toată averea, pământul, vitele și ori și ce, și se fac atâtea părți câți frați sunt. Să zicem așa că un om lasă patru copii, și patru făci de pământ. S'ar cuveni fiecărui copil o falce. Dar pământul poate să nu fie peste tot la fel; o falce poate să fie de frunte, una de mijloc, una poate să fie pământ slab, iar una o tihăraie, ori pe prundul unei ape. Atunci ori se fac câte patru părți deopotrivă din fiecare falce ca să aibă fiecare copil pământ egal în întindere și de valoare egală, ori dacă un copil ia mai mult pământ de mână întâia, celorlalți poate să li se împlinescă lipsa în bani, ori în vite, ori în lucruri de gospodărie. În sfârșit, ori cum s'ar face împărțea, dacă fiecare copil are o parte socotită în bani, împărțea este bună, și acela nui copil astfel împărțit, nu are care ar cumpăra moștenirea n-a se teme că ar putea să piardă pământul prin vreun proces.

Vrea să zică să fie bine lămurit că un copil nu poate să ia din moștenirea părintească mai mult decât alt copil. Dar părintele poate, prin testament, să lase unui copil, sau unora dintre copii mai mult decât altora. Nu poate, însă, nici el să facă orice fel de împărțea ar vrea, ci iată cum: Dacă un părinte are un copil și n'are nepoți de copii, jumătate din averea lui trebuie să o lase copilului, și cealaltă jumătate poate să facă orice ar vrea, să o dea unui frate, unui copil străin, unui spital, ș. a. Dacă are doi copii, a treia parte din averea lui poate să o lase unuia dintre copii, sau unui străin. Dacă are trei sau mai mulți copii, cu a patra parte din avere poate să facă orice ar vrea.

Până acum am vorbit în pildă că un om lasă la moartea lui copii, și prin copii trebuie să înțelegem și copiii copiilor mortului, adică pe nepoții lui, cari se socotesc ca și cum ar fi copiii mortului. Acuma să ne închipuim că moare un om care n'are copii (nici nepoți de fii), și să vedem cui se cuvine moștenirea. Dacă n'are nici frați, nici surori, și nici copii de ai acestora, îl moștenesc părinții. Dacă n'are părinți și are buni și de pe tată și de pe mamă, își

împart moștenirea în părți egale. Dacă mortul are și părinți și frați (sau surori) ori chiar și nepoți de frați (sau de surori), atunci moștenirea se împarte în două părți egale, din care una se cuvine fratilor ori nepoților, ca să o împartă între dânșii, iar cealaltă jumătate se împarte deopotrivă între părinți. Dacă are numai tată, sau numai mamă, atunci frații ori nepoții iau trei părți din moștenire, și tata sau mama ia numai o parte.

Dacă un om are frați (sau surori) ori nepoți de frați, și n'are părinți, moștenirea se cuvine acestora; iar bunii, dacă ar trăi, nu au drept la moștenire.

Am spus că dacă o persoană lasă și părinți și frați (sau nepoți), moștenirea se împarte între dânșii. Se întâmplă, însă, ca persoana care moare să aibă frați și de pe tată și de pe mamă; atunci împărțea moștenirii se face așa: dacă frații sunt dintr-o căsătorie, adică dacă sunt frați buni, și de pe tată și de pe mamă, atunci împart între dânșii deopotrivă; dacă sunt frați din mai multe căsătorii, partea fratilor se împarte în două părți egale; o parte o iau frații de pe tată, și alta frații de pe mamă.

Să zicem acuma așa că Ion fiind văduv și având un copil, Ilie, dela nevasta întâia, s'a însurat cu văduva Ioana, care avea o fată Ilina dela bărbatul dintâi, și amândoi au făcut doi copii, Petru și Pavel. Pe urmă Ion și Ioana au murit. Iacă patru frați: Ilie este frate de pe tată cu Petru și cu Pavel, iar Ilina este cu dânșii soră de pe mamă. Moare și Petru, fără să lase copii, și moștenirea lui trebuie să se împartă între frați. Să zicem că lasă șase mii de lei moștenire. Atunci dacă moștenirea s'ar împărți în trei părți s'ar veni lui Ilie, Ilinei și lui Pavel câte două mii de lei; dar fiindcă Pavel este frate bun cu mortul Petru, l ia jumătate din moștenire, adică 3000 de lei, și 3000 iau ceilalți doi, adică Ilie 1500 și Ilina iar 1500.

Dacă un om nu are rude care să-l moștenească, adică nu are nici copii, nici frați, nici părinți sau buni, moștenirea lui trece la setul în viață, dacă nu s'au despărțit.

Copiii din flori moștenesc pe mama lor, și pe neamurile mamei lor, ca și copiii legitimi, iar mama unui copil din flori și neamurile ei moștenesc pe acest copil.

Aceasta este rânduiala moștenirilor.

Când cineva vrea să cumpere un pământ, să cerceteze mai întâiu spita neamului vânzătorului, să vadă de unde și cum i-a venit pământul, și dacă se va încredința că i s'a cuvenit după lege, așa cum am arătat mai sus, să-l cumpere; altfel să-și păstreze banii în pungă.

(După Gerovei).

Alcătuirea Legilor

Legile sunt alcătuite de aleșii poporului.

Ei sunt împuterniciții națiunii și se împart în: deputați și senatori. Adunarea deputaților se numește „Camera”, iar aceia a senatorilor „Senat”. Cei aleși se mai numesc și parlamentari, de oarece, Camera și Senatul se numesc parlament, și deci, acci cari le compun iau denumirea dela acest cuvânt. Fiindcă principala menire a Camerei și Senatului este aceea de face legile trebuitoare, ele se mai numesc și Corpuri legiuitoare.

Legile se chibzuesc de miniștri și se aduc în Cameră și Se-

nat, unde se discută și se aprobă sau resping prin vot. Ele pot fi propuse spre aprobare și de către deputați sau senatori, și în acest caz, ele se numesc din inițiativă parlamentară, adică în afară de guvern, ele fiind propuse din sânul parlamentului.

După ce o lege a fost votată de Cameră și Senat, trebuie semnată de M. S. Regele, care se spune că o sancționează. Fără această sancționare legea nu este aplicată. După sancționare, legea trebuie adusă la cunoștința țării, publicându-se în „Monitorul Oficial”, adică în gazeta Statului.

Credință și Morală

BISERICA

Mare și minunat lucru este credința în Dumnezeu!

Chiar omul cel mai lipsit de suflet și rătăcit cu totul din căile Domnului, când e încoțit de necazuri, se trezește, fără să-și dea seama, zicând: „Ajută-mă Doamne! Scapă-mă, Doamne, din nevoie!”

Omul credincios, foarte deseri, simte trebuință, a se departa de grijurile vieții și dând uitării, o clipă, nevoile zilnice — să-și îndrepte toate gândurile, tot sufletul, spre Cel Atotputernic.

Crestinul adevărat nu poate găsi nicăieri un colț mai liniștit spre a se ruga lui Dumnezeu, ca locașul sfințit al bisericii. Toți cei adunați în locașul Domnului: ingenuchează, se închină, se roagă, sărută sfintele icoane, fără a se simți stânjeniți de tovărășia celorlalți creștini. La ușa bisericii, chiar cel mai trufaș suflet simte nevoia de a se desbrăca de haina leșartei mândrii lumesci.

Singurul colț pământesc, unde, într-adevăr, domnește egalitatea pentru toți credincioșii spre biserică.

Dumnezeu fiind pretutindeni, ne putem ruga Lui oriunde ne-am găsi. Inșă, liniștea de care avem nevoie spre a ne putea ruga desbrăcați de orice gânduri lumesci, n'o putem afla decât numai în biserică. Tot în biserică se adună creștinii, la anumite zile, spre a prăznui amintirea dumnezeiestilor întâmplări din viața pământească a Mântuitorului Christos, precum și amintirea martirilor cari și-au dat viața pentru răspândirea Sfintelor Sale învățături.

Iată pentru ce, fiecare sătior, fiecare colț de târg, își are biserica sa! Iată pentru ce, oamenii cari simt trebuință să-și apropie sufletul de Dumnezeu, se duc duminicile și sărbătorile la biserică!

Omul lipsit de încredere în Dumnezeu, trăiește ca un nenorocit. Vesnic e ros de scârbă și de nemulțumire. Toate le vede sucite, toate le judecă numai cu răutate. Sufletul lui e muncit născut de indoială. Trăiește o viață întregă într'un vesnic sbucium. Când e aproape să-și dea sfârșitul, îngrozit de trecutul lui nemernic, strigă cu des-nădejde numele Celui Atotputernic, rugându-se să-și ierte greșalele săvârșite în viață.

Să n'asteptăm sfârșitul vieții noastre spre a ne apropia de Dumnezeu. Fiecare clipă liberă s'o folosim îndreptându-ne cugetul spre El. Când împrejurările ne îngăduie, să mergem voioși la biserică, spre a ne ruga Lui împreună cu ceilalți credincioși. Toți creștinii, la oaltă, alcătuim biserica Domnului, biserica lui Christos. Pentru aceea, locașurile noastre de rugăciuni poartă numele de biserică, adică locașuri de adunare a celor ce cred în Christos.

Cine nu iubeste biserica, uraste pe Dumnezeu!
(Cartea omului matar L. P. Bejenaru).

CITITI ȘI RASPANDITI
ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

Ferți-vă de a lua pe nedrept

Odată un călugăr cica trecea printr'o pădure. În drumul său dete peste o ladă plină cu aur. Cnn vede călugărul nostru comoara asta o ia la fugă și nici măcar înapoi nu se mai uita. Că ce își zise el? Asta-i ispită, asta-i lucru Necuratului! Cum fuge el așa numai iată că se întâlnește cu patru hoți:

— Stai părinte, ce fugi, cine te goneste?

— Moartea, fiilor, moartea am văzut-o într'o ladă.

— Ce moarte, părinte, ce ladă spui, îl întreabară hoții minunându-se?

— Da, da, fiilor, am văzut-o într'o ladă cu ochii mei.

— Hai și ni-i arăta-o și nouă ziseră hoții. Și călugărul cu vai nevoie, mai mult de frică decât de plăcere, se întoarse și lo arată comoara.

Hoții cum o văzură își ziseră:

— Vra să zică asta era moartea călugărului! Du-te părinte și-ți caută de treabă!

Călugărul se duse și lăsă pe hoți lângă comoara ceia.

Stăteau hoții și se minunau, lângă comoară și'n gândurile lor chiteau fiecare, cum ar face să pună mâna pe dânsa și să nu mai fie nevoit să o mai împartă cu altul.

Și hotărâră să mănânce întâi și apoi să împartă comoara. De aceea doi doi să aducă de ale mănăncării, iar 2 stau să o păzească.

Pe drum, când cei doi se duceau să cumpere bucate se sfătuiră să cumpere otravă să o frăvească bucatele, ca mănâncând cei doi să moară și astfel să se scape de dânsii. Și așa și făcură.

Cei ce rămaseră de pază și ei se sfătuiră să-i omoare pe cei doi când vor veni cu bucatele, ca astfel să rămână numai ei stăpâni pe comoară.

N'apucară cei doi să se apropie bine cu bucatele de dânsii, că ei s'abang! îi și împușcă. După asta s'au pus să mănânce din ce le aduseră ei. Cum au mâncat au și murit.

Petru Gh. Savin

Creșterea în familie

Adevăratul învățator și educator al neamului omenesc este însă *Isus Christos*, Mântuitorul nostru. Intreaga lui viață de pe pământ e o pildă neajunsă pentru copii ca și pentru părinți și ceilalți educatori.

Căsătoria, temelia vieții morale și a educației, o scoate din formele seci și care să fie o legătura sfințită de iubire și roadele ei. El învață: „Adevăr zic vouă, celce privesc o femeie cu gând necurat, a săvârșit precacurvie cu ea însușilețul său”. Iar despre căsătorii zice: „Bărbatul își va lăsa pe tatăl său și pe mama sa și va ținea cu femeia sa cei doi vor fi un trup”. Femeia să nu se despartă de bărbat, acesta să nu-și părăsească femeia. Bărbatul să nu fie stăpânul, ci ocrotitorul femeii și al copiilor săi, iar femeia să fie prietena și tovarășa bărbatului. „Bărbate, iubiți femeile voastre, precum Christos a iubit pe oameni și s'a jertfit pentru ei. Peste tot, căsătoria e o icoană a raportului, în care se află Christos cu comunitatea credincioșilor lui.

Pentru copii, cari îi sunt atât de dragi, cere cea mai mare îngrijire și stimă. „Adevăr grăesc vouă, celce nu primește împărăția cerului ca un copil să va intra în ea”. „Celce primește un copil în numele meu, pe mine mă primește; celce supără pe unul din acești micuți, cari cred în mine, mai vrednic ar fi să i-se lege de gât o peatră de moară și să fie aruncat în mare, unde e mai adâncă”. „Grijiți, să nu disprețuiți pe careva din acești copii, căci le spun: ingerii lor din cer văd totdeauna fata tatălui meu din cer”.

Raportul dintre părinți și copii trebuie să fie o icoană a raportului dintre D-zeu și oameni. Pentru aceea numai iubirea poate fi legătura, care să-i împreuneze, cu atât mai vartos, că copiii sunt un dar dela D-zeu. Părinții trebuie să se îngrijească de bunăstarea trupească și sufletească a copiilor, dar să nu uite, că viața sufletească e peste cea trupească. „Căci ce-i folosește omului de va câștiga lumea întreagă și sufletul său va păgubi? Sau ce poate omul, ca să-și răscumpere sufletul?”

Părinții vor pedepsi neascultarea copilului, dar conduși fiind de înțelepciunea lui D-zeu. În muștrările și pedepsele tatălui, copilul trebuie să vadă dragostea părintească. Muștrarea să țintească într'acolo, ca binele, pe care-l urmărește părintele, să nu devină o obișnuință pe dinafară, ci să crească de sine din comoara unui suflet bun. Muștrarea izvorâtă din iubire deschide părintilor ușa sufletului copilului. „Părinți, nu amăriți copiii vostri, ca să nu devină sperioși!” Inainte de toate, părinții să fie pentru copii totdeauna pildă vie de fapte bune, de iubire, credință și curățenie sufletească, precum și Christos a fost și este pentru noi.

Copiii să arie respect și ascultare părinților lor, ca să fie bineplăcuți lui D-zeu. Motivele să nu fie teama de pedeapsă, nici șiretenia, ci frica Domnului și dragostea lor. „Copii, ascultați pe părinții vostri în Domnul, pentrucă așa se cuvine. Cinsteste pe tatălui și pe mamata: aceasta e cea dintăiu poruncă”.

V. L.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Intemeierea Munteniei și a Moldovei de Victor Lazăr.

Intemeierea Moldovei apare, după documente, mai lămurită decât a Munteniei. Aceasta se explică prin faptul că, despre ea grăesc mai lămurit nu numai documentele ungurești, dar și cronicile moldovenesti, cari s'au scris mai curând decât cele din Muntenia.

Despre Moldova dinainte de descălecarea se știe, că era locuită la câmpie de Slavi, cum se vede și din multimea numelor slave rămase. Acești Slavi erau din seminția Ucrainienilor sau Rutenilor și au stat mult timp sub stăpânirea Pecenegilor, Cumanilor și Tătarilor, cari trăiau din exploatarea lor. Românii din acele timpuri nu coborâseră — nu descălecase — încă spre câmpie adăpostindu-se în munții de pășărit ai Transilvaniei, unde fuseseră aduși peste ei Săcii. Intre anii 1211 și 1225, cavalerii teutonni (nemți) aduși de

Andrei II, regele Ungariei, în Tara Bărgii, trecu Carpații și ocupă un ținut mai mare din Cumania, cum se numia atunci Moldova. Ei construiesc și o cetate puternică pe un deal în județul numit până în ziua de azi al Neamțului. Acești cavaleri, răsvrătindu-se împotriva regelui Ungariei, au trebuit să părăsească acest ținut.

O încercare de colonizare nemțească s'a mai făcut și în alt chip. O parte din asa numiții Sasi colonizați în Transilvania s'au așezat în colțul de miază noapte-răsărit al ei, adică în ținutul Bistriței. Incepând să crească legăturile comerciale dinspre „Tătării”, Sasiu au trecut munții în Moldova de mai târziu și au întemeiat orașul Baia, numit și *Moldia*, care a fost apoi scurt timp și capitala țării.

Dar nici Pecenegii, nici Cumanii, și și mai puțin Tătarii nu au putut să rămână stăpâni

pe această parte răsăriteană a vechei noastre Dacii. Românii încep să descălece în număr tot mai mare și pe coastele răsăritene ale Carpaților ducând cu ei vechea lor organizare în voivodate și cneziate. De dinainte încă de înființarea principatului Moldovei se amintesc ținuturile libere ale Câmpulungului (cel moldovenesc, nu muntenesc), al Tigheciului și al Vrâncii, acest ținând câtva timp de Muntenia. Aceste ținuturi, mici republici, și-au păstrat până târziu o parte din drepturile lor deosebite.

Faptul, că Românii de pe teritoriul stăpânit de regii Ungariei, au coborât de pe coastele munților și în afara de cnezatele Ardealului, i-a făcut pe acei regi să se creadă stăpâni și pe principatul Moldovei. De aceea încă dela începutul acestuia vedem pe Românii ajungând în conflict cu regii Ungariei.

În partea de nord a Moldovei descălecase voevodul maramurășan Dragoș, care alungase de acolo pe Tătari. Cu el împreună s'au așezat și o altă multime de Românii veniți tot din Maramurăș și întâlnind și în partea aceasta a Moldovei destui alți Românii descălecați de mai de mult.

În Maramurăș era pe timpul lui Sasul voevodul român Bogdan, bogat în moșii și cu multă cinste la Români. Rege al Ungariei era pe timpul acela Ludovic I, care dorind să răspândească cât mai mult legea romano-catolică și să surpe cât mai mult autonomia Românilor a început nu numai să nobiliteze pe mulți cnezi români și să-i scoată de sub autoritatea voevodului lor român, ci să aducă și mulți venetici în Maramurăș și județele vecine, cari tot erau scutiți de ascultarea voevodului român. Bogdan ajungând în neînțelegere și cu un alt credincios al regelui, și-a pierdut titlul de voevod al Maramurășului, care fu dat fratelui său Iuga. Atunci Bogdan trecu munții în Moldova, bătut pe urmașul lui Dragoș și se înstăpâni el ca voevod neatârnat de regele Ungariei. A trimis Ludovic armate contra lui Bogdan, chiar și rudeniile lui Dragoș luptară cu mult foc, ca să-și recupe Moldova și moșiile de acolo. — toate au fost în zadar, căci Moldovenii au știut să-și păstreze independența față de Ungaria. Regele a declarat pe Bogdan necredincios, i-a luat toate moșiile, pe cari le avea în Maramurăș, și le-a dat lui Bal-

cu (Baliță) și fratilor acestuia, cari și lo perduseră pe ale lor în Moldova. Pe când însă urmașii lui Bogdan mărșă țară pentru întărirea neamului românesc, urmașii lui Balcu ascultând de îndemnul lui Ludovic se făcură romano-catolici și se maghiarizară.

Bogdan Maramurășanul este deci întemeietorul Moldovei independente, de aceea și vedem această țară numindu-se într'o vreme *Bogdania*.

Se înțelege, că și despre întemeierea Moldovei s'au format tot felul de legende. Cea mai cunoscută e aceea în care se arată cum Dragoș a plecat la vânătoacă și întâlnind un zimbru sau bour, un soi de bivoli cu coamă, de cari nu se mai găsesc acum în munții noștri, s'a luat după el până într'o vale frumoasă din Moldova. Plăcându-i țara, a hotărât să rămână acolo împreună cu tovarășii lui, mai ales, că poporul de acolo era tot românesc. Numărul legendelor împreună cu întemeierea Moldovei e mare la poporul românesc din partea de miazănoapte a acestei țări (în Bucovina) și sâmburele lor a trecut și în cronicile moldovenesti.

Plugărie și Gospodărie

Ce trebuie pentru grădina de legume

Alegerea locului pentru grădina de legume. Cel ce vrea să cultive legume, trebuie să chibzuiască mai întâi dacă locul, pe care-l are la îndemână, se potrivește pentru scopul ce urmărește; căci, știut este că legumele sunt mai plătând decât grâul și porumbul, că cer îngrășări mai desaproape decât acestea și că, prin urmare, nu se pot cultiva decât în anumite locuri, unde să fie întrunite toate cerințele, neapărat trebuincioase creșterii lor.

Corințele de căpetenie, de cari trebuie să ținem seama când vom să cultivăm legume, sunt următoarele:

Apa. Știind că mai toate legumele cer multă apă în timpul creșterii, mai cu seamă în verile secetoase, vom căuta a le cultiva în apropierea unei ape curgătoare sau statătoare, de unde să putem lua apă prin șanțuri sau prin orice alt mijloc mai lesnicios.

Pentru puținele legume, ce fiecare poate să și le cultive în grădinița de lângă casă, este de ajuns o fântână, din care să se scoată apa în vase mari, spre a se acrisi înainte de a uda legumele cu ea.

Pământul. Legumele nu se fac decât în pământ bun; în pământ rău, oricât de mult s'ar uda, dau roade slabe. Cel mai bun pământ pentru legume se găsește pe locurile joase și drepte și prin luncoale de pe marginea apelor, unde stratul de deasupra este format prin depunerea pământului spălat de pe dealuri și cărat în vale de apele de ploaie.

Cum însă nu totdeauna putem avea la îndemână un astfel de pământ, vom căuta totuși de a cultiva legumele într'un pământ tare, uscat, ori cleios, oricât ne-am sili să-l îmbunătățim cu îngrășăminte, nu vom reuși a produce legume așa de bune ca într'un pământ, care de felul lui este bun. Orice pământ însă, oricât de bun ar fi, tot are nevoie de îngrășăminte, după doi ani de cultură.

Locul. Ținând seamă de faptul că legumele trebuiesc udate și că nu cresc bine decât în pământ bun, care, după cum am spus mai sus, se găsește prin locurile joase, vom căuta a așeza grădina pe un loc șes, sau pe puțin povârnat spre miazăzi ori răsărit. Pe un astfel de loc, legumele se pot uda cu înlesnire și apa de ploaie străbate în pământ, în loc să se scurgă cu repeziciune în vale, cum se întâmplă în locurile deluroase. Cele mai multe legume au trebuință de multă căldură, de aceea, locurile povărnite spre

miazăzi, sunt cele mai bune, fiindcă se încălzesc iute primăvara. Și locurile povărnite spre răsărit își au partea lor bună, căci soarele de dimineață face mult bine legumelor; însă dacă nu sunt adăpostite de vânt, sufer de răceala nopților de primăvară, și sufer cu atât mai mult cu cât razele soarelui de dimineață cad mai de-a dreptul pe ele. Pentru o grădină de întindere potrivită, vom căuta un loc adăpostit de jur împrejur, așezat în fața soarelui și nu departe de casă, de oarece legumele trebuie să fie mereu sub ochiul celui ce le cultivă.

Imprejmuirea. Pentru a feri legumele de stricăciuni, din partea oamenilor și a vitelor, precum și pentru a le adăposti de vânturi, vom împrejmui grădina cu un gard înalt de nuiele, de mărarini, ori cu uluci de scânduri sau și mai bine cu un gard viu, făcut din puști de carpin, sânger, păducel, porumb ori de păr păducel, cari se găsesc prin păduri. Cel mai bun gard viu se face din glădiță cu ghimpi, însă se formează și se întreține cu anevoiță. Orice gard viu trebuie ținut în fiecare an, spre a nu-l lăsa să se întindă prea mult în lături și să nu crească prea înalt.

Lucrarea pământului.

Desfundarea. După ce s'a închis locul cu gard sau cel puțin cu un șanț adânc, se începe desfundarea, adică săparea pământului, la adâncime de cel puțin 2—3 casmale. Această lucrare se poate face în orice timp al anului, dacă locul este liber și dacă avem mijloace; de regulă însă, se face toamna, după ce s'a mulat pământul de ploii și după ce s'au isprăvit toate celelalte lucrări ale câmpului.

Dacă iarna e moinoasă și pământul nu îngheață prea tare, lucrarea de desfundare poate urma fără întrerupere până primăvara. Tot locul ce este de desfundat se împarte în fâșii de câte 6, 9, 12 sau 15 metri lățime, după numărul lucrătorilor ce avem, socotind unul la 3 metri. La capătul primei fâșii, se sapă un șanț adânc de 2 casmale și lat de 1 metru; pământul scos se cară cu roaba la celalt capăt al fâșiei și se pune grămadă mai departe. Se urmează cu desfundarea, săpându-se un al doilea șanț, de aceeași adâncime și lățime, și pământul din el se aruncă în șanțul din față. Urmează astfel până la celalt capăt al fâșiei, unde șanțul din urmă, îl umplem cu pământul cărat acolo dela primul șanț.

Tot astfel se desfundă și celelalte fâșii de loc, și când toată lucrarea e gata, se îndreptează pământul, trăgându-l cu sapa din părțile ridicate în părțile mai jos.

În timpul desfundării se curăță pământul de piatră, de rădăcini și mai cu seamă de pir dacă se găsește.

Lucrarea de desfundare este neapărat trebuincioasă numai când pământul nu a fost lucrat niciodată cum trebuie să se lucreze, de pildă pentru cartofi ori porumb; dar dacă mai înainte s'au cultivat pe loc astfel de plante prășitoare, atunci este deajuns o săpătură adâncă sau o arătură bună.

Mașinele în agricultură

Invențiunile pe care omenirea le tot face mereu au adus și în plugărie o mulțime de unelte și mașini care mai înainte nici nu se închipuiau cu mintea. Prin aceste acum s'a ajuns ca să se facă cu mult mai lesne și mai folositor toate muncile câmpului, începând dela arat, — care se poate acum face fără animale și numai cu mașina. — și până la treerat și vânturat, totul se poate face aproape fără mâna omenească și puterea animalelor, sunt tot mai mult înlocuite.

Oamenii mai înainte au privit cu neîncredere și chiar cu mânie asemenea invențiunii. Ei se temeau că în felul acesta ei vor fi îndepărtați dela câștigul ce și-l făceau pe moșiile boieresti prin muncile câmpului. Acum însă, când prin buna lege a împroprietăririi tot plugurul își are pământul său, teama aceasta nu trebuie să mai fie, mai ales că de acum el singur are nevoie de aceste mașini, căci, totuși aproape fiind cu pământul lor, nu se mai găsește ușor lucrători.

Dar singurul rău, este că aceste mașini costă multe parale și sătenii, abia împroprietăriți și cu pământuri mici, nu au de unde să plătească multe parale. De aceea însă, trebuie ca totuși din cuprinsul unui sat să se întovărășască, în obștii, și să cumpere mașinele trebuincioare, cu care, rând pe rând, să și facă cu toții lucrul plugăriei.

În felul acesta s'ar lucra pământurile tot așa de bine acum când sunt trecute în stăpânirea sătenilor, ca și atunci când erau în stăpânirea câtorva bogătași numai.

Ingrijirea laptelui

Laptele este unul din alimentele cele mai bune pentru om și mai ales pentru copil. Din cauză că în lapte se găsește multe substanțe hrănitore, el, ca și oulele, nu trebuie să lipsească de pe masa locuitorilor dela țară.

Laptele se mistue foarte ușor și din această cauză, pentru copii, pentru bătrâni, ca și pentru oamenii bolnavi, el formează cea mai bună mâncare.

Omul mănâncă laptele sau așa cum se găsește sau transformat în unt, brânză, iaurt, etc. Pentru ca laptele să aibă toate aceste însușiri trebuie să fie bun, și nu este bun decât atunci când nu și-a schimbat de loc nici gustul, nici mirosul.

Pentru țărânul nostru laptele se scoțeste ca cel mai bun aliment, mai ales că el nu mănâncă carne decât foarte rar.

Vacile cari pașc vara pe pășuni cu ierburi bune, ca și acelea cari sunt bine hrănite în timpul iernii, dau cel mai bun lapte.

Vacile hrănite mai mult cu borhoturi, deși dau lapte mai mult, el nu este așa de bun, mai ales când borhoturile nu sunt atât de proaspete.

Toate elementele aflăto în lapte sunt nu se poate mai hrănitore, mai ușor mistuite: de aci reiese marea valoare hrănitore a acestui aliment.

Nu numai laptele propriu zis constituie o hrană foarte bună pentru om, ci și celelalte produse ale laptelui, de apa untului, brânza, iaurtul.

Untul este substanța grasă a laptelui: cu cât un lapte este mai bogat în unt, cu atât puterea lui hrănitore este mai mare.

Untul are o culoare mai galbenă sau mai puțin galbenă, după soiul vacii și mai ales după felul hranei, un miros și un gust foarte plăcut. Calitățile untului depind și de modul cum s'a preparat, cât și de curățenia vaselor în care s'a muls laptele.

Untul este unul din alimentele cele mai hrănitore.

Brânza. Din lapte se face o sumedenie de brânzetură, unele mai bune decât altele.

Brânza, când este bine fabricată, când se păstrează bine, când nu este de loc stricăciună, formează unul din cele mai bune alimente.

Iaurtul. Laptele încheagat și fermentat formează astăzi o hrană foarte căutată de om. Prin faptul că se mistue repede, constituie, pentru omul sănătos ca și pentru omul bolnav, o hrană nu se poate mai bună.

Laptele, ca și derivatele sale, spre a avea o înrăurire bună asupra sănătății omului, trebuie să fie curat, proaspăt, fără nici o stricăciune și să nu fie luat dela animale bolnave. Căci prin lapte omul și mai ales copilul poate lua o mulțime de boale.

Laptele vacilor ofticoase, — mai ales când oftica este pe uger — este foarte periculos, mai cu seamă pentru copii și în cazul când se mănâncă crud. Fiert și încă bine fiert nu este așa de periculos.

Laptele vacilor bolnave de febră aftoasă — mai cu seamă

când boala este pe uger — nu trebuie să-l bem neferit, căci în bolnăvește mai ales copiii; un asemenea lapte se va fierbe.

Prin lapte se poate lua dela om la om febra tifoidă, tifosul, mai ales când oamenii cari mulg vacile au fost bolnavi de tifos.

Prin lapte se poate lua o mulțime de boale care sunt: difteria, anghina, scarlatina, etc.

Laptele este un lichid organic produs de uger. Se numește organic, pentru că este produs de organism. Toate animalele de sex femelină produc, după naștere, laptele cu care se hrănesc noua ființă venită pe lume. Și femeia, și iapa, și vaca, și capra, și scroafa etc., dau lapte.

Ugerul sau glanda mamară formează laptele pe socoteala sângelui: cu cât acest uger, după cum vom vedea mai departe, este mai mare, cu cât el va avea înăsușiri mai bune, cu atât va produce mai mult lapte.

Caracterele laptelui sunt următoarele: are o culoare albă, cu o nuanță galbenă sau albastruie, după cum conține o mai mare sau o mai mică cantitate de unt. Laptele cu o culoare mai galbenă, fiind mai unturos, este mai hrănitore.

Gustul laptelui este dulceag, căci el conține puțin zahăr, numit zahăr de lapte — lactoză. Mirosul său este plăcut.

Laptele este mai greu ca apa. În lapte se găsește apă 83—90 la sută. Cantitatea de apă aflăto în lapte este mai mare sau mai mică, după cum hrana vacii este mai apoasă sau mai puțin apoasă. Laptele vacilor cari merg la pășune este mai apoasă decât al vacilor cari se hrănesc în văcărie cu o hrană nu așa de apoasă.

În lapte se mai găsește o substanță foarte hrănitore numită caseină, din care se formează brânza.

Substanța cea mai de seamă a laptelui este untul, care formează niște mici globulețe.

Cantitatea de unt din lapte nu este întotdeauna aceeași, ea poate fi dela 2.5 la sută la 6.7 la sută. Soiul vacii are o mare înrăurire asupra cantității untului, vacile noastre românești au un lapte unturos.

În lapte se mai găsește și zahăr, cum și diferite săruri, cari sunt foarte trebuincioare animalului tânăr ca și copilului, căci întăresc oasele.

Sunt mai multe cauze cari pot schimba modul de a fi al laptelui. Cantitatea de unt este mai mică la începutul mulsului și este foarte mare către sfârșitul ei.

Munca animalului măsorează cantitatea de unt din lapte. Vacile cari umblă după tauri, dau, în acest timp, o cantitate mai mică de lapte. Laptele unor asemenea vaci are un miros particular și nu se poate păstra așa de bine.

Laptele se mănâncă de om, crud și fiert. Laptele crud este mai hrănitore ca cel fiert. Cum însă acest lapte crud poate fi periculos pentru om, este mult mai bine ca să-l fierbem.

Snoave, Glume și Povești

La opaif

Apoi... măi taică, dacă știam să aveți opaif, poate că nu veceam, că nu tu nalangăte, nu tu ghismăne, nu tu ghislomelo... și aici măcar... tatun, de cari-i plac moșului... Nimic, nimic!...

Așă-dară cine m'a chemat, a avut el la ce m'a chemat... Dar... oiu dă eu odată peste vr'o placă unde sinia să stea încărcată cu de toate... Atunei las' pe mine...

Si, cum

Pănăntul e rece
Și dorul se trece;

Pân' na' apuca să-mi pună capac, hăi, să mă țineți minte, hăi... poate ca mâine veți zice:

A trecut prin lume
Flecănind la glume...

Și cum ziceti? Pe-astă seară multe-multe... ori puține și bune!

— Ba cât de multe și bune...

— Atunei treacă-meangă peste donăzei tot dela mine; dar eu nu vreau să-mi trănească gura degeaba... Ci totii fiți o ureche și luați bine seama... Cine poate ține minte mai bine!...

— Eu!

— Atunci zi după mine repede și pe nerăsuflăte:

1.—Un Sas ară
O cusă ră;
Soc avea,
Soc ardea,
Calte leane nu avea!

2.—Tigvă țtirigă,
Uteuroiu cutevă tivgă.

3.—Ast mânăz mie,
Mie mânăz mai fuse!

4.—Of, ce porc gras!
Aveau-ar sare, sâra-l'ar!

5.—Soricel șerpulet,
Seade 'n vârful de rugulet;
Rug rupe, rug rumegă,
Rumegătură de rug inghite.

6.—Piteoace, piteoropopicoi-
[toare;
Sa despiceorocopopieit piteoro-
[popicoitoarea.

7.—An aram,
Soc ardeam
Si-o sea rea, pe-un cal aveam.

8.—Putină, cin' te-a cutitoit!
—Cutitoaia m'a cutitoit!

9.—Un porc negru mort în
[parte,
Pârtea pute-a porc pârilit.

10.—Mă suii în vârful inurilor,
Văzui vârful puțurilor.

11.—Un hăt bun de alun,
Bun hăt, bun de alun fuse!

12.—S'a desepiscopit Episcopul,
Nu mai este Episcop!

13.—Cinci fugi infuninginați.

14.—Ceapă albă cepătură, Pri-
toc de pritocitură.

15.—Stăre stărciogat, De ce
te-ai stărciogătit?
— Pește n'am găsit, De-ai
m'am stărciogătit!

16.—Ulcusă — Iusă, Răsbucă-
e Iusă.
Făcută carapachită.

Iar pe — altă dată, și puține,
și bune!...

Insemnare.

Astoria produse, noi le zicem
mai des „frământări” de limbă.
Șocariu, Ialomita, în Faur,
1917.

N. I. Dumitrașcu.

Tiganul la vânătoare.

Mai mulți vânători erau strănsi la un loc și-și povesteau întâmplările lor vânătorești. Printre ei era și un tigan care se pretindea că e și el vânător. Spuseră toți câte ceva și veni și rândul tiganului.

— Sa vedeți, începu tiganul, cum am doborât eu odata la pământ, șapte lupi d'ai mai mari: Ma dusesem după vânat. Hacolo, nuna' ce-mi iese hun lup înainte. Pui harma la ochi, fac: baang!... și lupul cade jos. Mai merg ce mai merg... haltul! Pui harma la ochi, fac: baang!... și lupul cade jos!... Mai merg ce mai merg... hâncea un urs (tiganul uitase că vorbește de lupi) Pui pușca la ochi, fac: baang!... și hepurili cade jos!... Mai merg ce mai merg... haltul. Pui harma la ochi (da' un român n'are de lucru și-i spune la ureche: „Să nu-l mai omori și p'asta țigano că te-a luat mama dracului!”)

Da' tiganul de colo: — „Si cum spui: Pui harma la ochi, fac bang! și... nu mai cade jos!...”

I. Nicolescu-Poenel

GHICITORI.

Sunt înaltă și spoită;
Când urâtă, când iubită.
Vara nu vor să mă vază
karna, toți mă 'mbrățișează.
(aboS)

Eu sunt ager vntor,
Dar vânez numai din sbor:
Iau pe soareci din pământ
Și mă 'nalț cu ei în vânt;
Iau și mierb la din răzoare
De mă 'nalț cu ea la soare.
Pasare cu fulgi peștriti,
Numele să mi-l ghiciți.
(lupioS)

STRIGĂTURI LA JOC.

Joacă, măi, și nu te face;
Ori dă-mi-o pe mândra 'ncoace

Vai de mine, n'am opinci;
Dar mândruțe am vre-o cinci!

Tot pe loc, pe loc
Să risară busoioc.

Horă-i mare
Flacă i n'are
C'au murit de galbenare.

Să te văd de te-ai culcat.

Intr'un sat de mult se zice
Că 'ntr'o casă locuia
Un țigan glumeț din țire
Ce nici când nu se spăria
Și de-aceea chiar și vara
Cu ferestrele deschise
Noaptea 'ntreagă tot dormia...

Ei... și-odată se întâmplă
Că țiganul cum dormia
Pe un pat de scânduri goale
Ca un domn pe catifea
Iată că la miez de noapte
Se trezește ca trăsniț!
Și zărește cum se suie
Pe ferestr'un hoț grăbit...

„Aoleo!... îi dă țiganul
Mămuliță, ce te sui
Prin ferestră înlăuntru
Stăi ca ușa să-ți descui”...

„Nu-i nevoie, dormi în pace
— li dă hoțul supărat —
E târziu și-am vrut mă crede
Să te văd de te-ai culcat!”...

Cernăuți, 1921.
Orest Heria Pașcanu

Pustnicul și Rachiul

Glată, un om se duse la un pustnic să se spovedească, care trăia departe de lume din tinerile zile.

Și omul ca să nu se ducă cu mâna goală, luă cu el și o sticlă de rachiu, să-l cinstească pe pustnic.

Se duce. Se mărturisește pustnicului, și acesta dându-i de-legalare, omul crezu că e bine să-l cinstească și-i dădu șipul.

— Ia părinte, călugăre, trage un gât.

Pustnicul se uită când la el când la șip.

— Da ce-i aici?
— Co să fie, — rachiu!
— Da ce-i acela? întrebă nedumerit pustnicul.
— Gustă și-i vede!

Gustă călugărul, și întinzând repede sticla omului începu a scuipa și a se vâcări și a se tăvăli pe jos, de credeai că și moare.

— Păi bine, fiule, ce ț-am făcut eu să mă otrăvești, zise în cele di nurnă călugărul către om?

— Vai de mine, zise omul repede; dar nici nu mi-a trăsniț una ca asta prin cap — eu ți-am adus să te cinstească. Iaca ca dovedă că beau și eu și omul pușca sticla la gură și gât-gâl-gâl o bău toată.

Călugărul îl privea cu ochii holbați, cum se ștergea binisor pe mustată, așezând dopul în sticlă.

— Mă rog d-ta, om bun, întreabă bietul călugăr nimic, totdeauna beti rachiu de aista și cu totii?

— Totdeauna și cu totii, zise omul.

Pentru totdeauna și cu totii nu mai aveți nici un păcat! Sânteti ertati și de mine și de Dumnezeu pentru toate păcatele voastre — zise călugărul privind ca pe o altă minune, pe omul, care băuse toată sticla cu acea apă drăcească, — care crezuse că e otrăvă.

Petru Gh. Savin

Valea lui suflă.

Părintele se nimerise musafir la un cumătru. Părintele însă lacom peste măsură și cumătru bun mehenchiu, fiecare cu năravul și feleșagul lor.

Țura-vura, una-alta, vremea trece și vine timpul mesei. Pune cumătru masa întinsă ca pentru cumătru părintele. Deodată cumătra de gazdă pune un castron cu borș da' borșul de găină grasă pesemne că ședea untura coajă deasupra și nici un abur nu eșia.

Părintele n'are de lucru — horp o, ligură și repede-repede lasă lingura în jos și se uită în sus.

Se fripsese de i se făcuse beșici în gură dar de rușine tăcea chitic.

Cumătru-său bagă de samă.

— Ce-i cumetre părinte, ce văzuși de te uiti în pod?
— Mă uit că drepte corzi ai la casă, de unde le-ai luat?
— Din valea lui suflă — părinte, zise mehenchiu de român!...

Petru Gh. Savin

Tiganul viteaz.

S'a întors țiganul dela război și ca să arate că fusese și el viteaz, a adus acasă și un chipiu nemțesc. Tot neamul țigănesc se strânsese ca să asculte voinicia lui Ganciu „hăl viteaz” care luase chipiul neamțului. Printre ei se înemerise și un român.

Tiganul stetea fălos cu chipiul în mână și ceilalți îl dăcosea.

— Și cum zici, bre, că ai luat hăla al neamțului?
— He, sa vedeți, mai prostilor ce viteaz a fost tote-al vostru: Unde-l văz pe neamț culcat jos după o tufă! Și unde ma repez odată la el fara trică!... Ii trag o palma știi și iau chipiul pengu neamțului chiar din capul lui.

— Dedeo bre, da voinicia hal mai fost?
Da românul, care era un pui de drac, pricepu voinicia țiganului și-l întrebă:
— Apoi bine măi, Ganciu, tu l-ai lăsat cu atâta?... De ce nu l-ai omorât?
— Ce sa-l mai homori dagiaba, bre rumanico, că mai era mort hodată!...

I. Nicolescu-Poenel

Leac de harțag

Intr'un sat trăia odată Un biet om ce din păcate O ducea rău cu nevasta O ferac rea la toate.

Căci dacă la lucru, omul Mai mult timp întârzia, Cum venia seara la masă, Ea de-odată începea:

— „Porc bătrân, acum se vine! Unde-ai întârziat!... hăi! Eu muncesc din zi în noapte Și tu doar la crâșină stai!”

Iar dacă isprăvea omul Lucrul său mai de cu vreme, Cum intra pe poartă, dansa Începea tot cu blesteme:

— „Doamne, Doamne potopește-l! Și-l trăsnește 'n ast minut Că om leneș ca omu-ăsta De când sunt n'am mai văzut. Iacă, nene, lasă lucru, Și-mi vine pe cap acasă! Știe numai să petreacă, De-alelalte ce-i mai pasă!”...

Și-astfel bietul om al nostru Intr'atât se speriașe, Că-i venia să plece 'n lume Casă și copii să-și lase.

Mai oftează ce oftează, Iar mai stă și se gândeste, Apoi 'și-a un pol în pungă Și la târg încet pornește.

După ce o zi colindă, Intră la o spitărie Și începe el să spue Traiul cu a lui soție.

Și pe farmacist îl roagă, Vre-un leac bun să-i găsească. Că s'a speriat sărmanul, Nu mai poate să trăiască...

Farmacistul îl privește Dela cap pân' la picioare: Apoi 'i-arde două palme Cât putu să dea de tare

— „Uite, zice, asta-i leacul

Pentru scumpa ta soție, Du-te și-ai vedea din asta, Ce bine are să-i fie!”

Pleacă omul în spre casă Dară când nevasta-l vede, După cum era 'nvățată Iar cu gura ce repede.

— „Unde-ai fost o zi întreagă! Pe la crâșmă, luată-ar dracul, Stai până la miezul nopții Și eu te-aștept cu conaca...”

Iar Românul, tot cu leacul Farmacistului, în minte: „Na”, și-i șterge-o palmă, nene De văzu ștele 'nainte.

Nu știu, dar de-atunci femeia De harțag s'a vindecat. Și trecuse-o lună 'ntreagă Făr' să se mai fi certat. Și văzând aceasta, omul, Băcuros din cale-afară, Iși alege o găină Și porni la oraș iară.

Intră-apoi la farmacie: — „Bună vreme”, zice el. — „Bună fie, da' la mine, Ce te-adeuce; cum, ce fel!” — Știi... cu leacul de harțag Mi s'a domolit nevasta Și-acum ține o găină Plocon... și ține și p'asta”. Și cum zice, trose o palmă De mi-l asurzi de tot

— Aolcoool!... da' ce fu astaf!... Vai de mine, nu mai pot. — Păi să vezi, răspunse dânsul! Din palmele ce mi-ai tras, Doar una i-ara dat nevastei Și cealaltă mi-a rămas. Și d'alia palma rămasă, Ne-având ce face cu ea, Ți-o 'ntorc... poate e nevoie S'o mai dai și altuiva”...

I. Nicolescu-Poenel

Urmarea dela pagina 2-a.

care spor, la rândul lui, încoltește și dă naștere la un alt microb întocmai ca acela din care s'a născut el. Trebuie să știm că sporii rezistă diferiților agenți fizici: căldură, frig, uscăciune, și la antiseptice cu mult mai mult decât chiar microbii. Așa de pildă unii microbi pier la 80 de grade, iar sporii lor trăesc și la 115 grade. Microbul dălacului într'o soluție de acid tenic de 5 la sută moare în câteva secunde, iar sporii lui rezistă o lună.

Microbii să înmulțesc prin sciziparitate, adică prin împărțire (diviziune). Un microb să imparte mai întâiu în două, apoi fiecare parte în alte două și așa mai departe din oră în oră, astfel că în scurt timp un microb poate produce o cantitate colosală, ajungând în trei zile la 47 trilioane! Vă puteți acum închipui ce câtime de toxine poate produce această sumedenie de microbi. Inmulțirea aceasta așa de repede ne lămurește eciul colosal produs în corpul nostru de un singur microb producător de boală, și cum o simplă întâpătură, aproape nevăzută, cu un ac infectat, poate omorâ un om în câteva zile. O cauză așa de mică cu efect așa de mare!

Pentru ca să cultivăm microbii nu este de ajuns numai terenul, ci și trebuie să fie pus în împrejurări bune de dezvoltare, într'un mediu priincios, la o căldură și umezeală potrivită. Frigul de 30 de grade sub zero, până la 40 de grade sub zero, nu-i omoară, dar îi împedecă de a să înmulți. Pentru ca să să desvolte și să să înmultească ei au trebuință de căldură, începând dela plus 5 grade, în sus, și cea mai potrivită căldură este dela 35 până la 45 grade; cu cât crește apoi căldura cu atât dezvoltarea lor scade, așa că pe la 80 grade mor. Prin urmare ca să slăbim (să atenuăm) o cultură trebu să ridicăm temperatura peste 45 grade, când vitalitatea (puterea de viață, de traiu) a microbilor începe să scadă și odată cu vitalitatea să micșorează și puterea lor de otrăvire, virulenta lor. Prin acest mijloc să prepară vaccinurile microbiene, precum și prin ajutorul uscăciunii (uscării), a oxigenului, a soarelui și a medicamentelor antiseptice, ca sublimatul corosiv, acidul fenic, etc.). În loc însă de a întruința o doză omorătoare, vom folosi una mai mică, care să nu fie decât numai atenuantă.

Uscăciunea și soarele sunt cei mai mari dușmani ai microbilor. Cei mai mulți microbi mor la uscăciune, afară de bacilul ofitei și al difteriei cări rezistă mai multe luni. Soarele este cel mai puternic omorător de microbi și de aci vine vorba că în casele în care intră soarele, intră docto-

rul. Culturile microbiene expuse la soare mor repede, într'un ceas, în câteva ceasuri, cel mult în 24 ceasuri. Prin urmare voui spune cu tărie cetitorilor mei ca să lase să între soarele în casele lor în mare măsură, pentru că odată cu el intră și sănătatea!

Să vedem acum unde să află microbii? Ei să găsec pretutindeni: în aer, în apă, în diferite lichide, în lapte, pe pământ și în pământ, în toate putreziciunile și fermentațiile (dospirile); pe toate obiectele: inobile, perdele, parchete, pereți, ziduri, haine, vasele de bucătărie, etc., pe unele și în unele animale, pe pelea noastră, pe toate părțile corpului, în gură, în nas, în mate, pretutindeni.

Pe suprafața pământului și în stratele lui deasupra să găsec o sumedenie de microbi. Într'un centimetru cub de pământ luat dela suprafață s'au găsit mai multe sute de mii. Acest număr sade cu cât mergem mai adânc, așa că la 5 metri pământul nu mai are nici un microb, este virgin. Din fericire însă, cei mai mulți microbi dintre acestia nu sunt primejdioși. Dintre microbii producători de boale voui pomenia pe: cei ai frigurilor palustre (ai malariei), cari sunt introduși în corpul nostru prin întâpăturile de țintari, cari au sâmantă boalei în ei; pe al dălacului, proveniți aci din cadavrele animalelor moarte de această boală; pe ai septice-miei sau infectiunii purulente (cu puroiu); pe ai tetanosului, mai ales pe unde umblă și trăiesc caii, prin grajduri și pe lângă ele, din care pricină vizitii sau servitorii dela cai sunt foarte predispuși la această boală cumplită și mai întodeauna mortală; pe ai ciumei, care, din fericire nu să aillă pe la noi decât când este adusă din țările răsăritului; pe ai ofitei, cari provin din scuipatul celor bolnavi (ofiteșilor).

Prapul care să ridică de pe suprafața pământului fiind plin de microbi, umple aerul pe care îl răsullăm, îl respirăm, și astfel ne putem infecta. Într'un gram de praf adunat de pe mobilele unei odăi s'a găsit peste două milioane de microbi. De aceea este bine să ne ferim de praf, să nu-l ridicăm în aer, ca să nu ne între prin gură și prin nas în plămâni; să nu să pună pe lucrările de mâncare, pe alimente, pe corpul nostru și pe tot locul. Ce rău obicei este prin orașele noastre și chiar în frumosul Cluj de a să mătura stratele fără ca să fie mai întâiu bine stropite, udate! Mai ales vara, când trece o trăsură sau un automobil pe stradă, te inecă un nor de praf plin de microbi și mare păcat face onorabila Primărie că nu stropește stratele cum să cuvine și cum să face prin orașele țărilor civilizate!

Microbii pământului nu să răspândesc numai în aer, ci și în ape, în cari sunt duși de ploile cari spală suprafața pământului ducându-i în pârâie, în văi, în râuri și prin fântâni.

Urmarea la Statutele.

CAPITOLUL IV.

Fonduri administratie.

Art. 17. — Comitetul își constituie fondul său bănesc, din subvenții, donații, cun și din întreprinderea cinematografului, a închirierii localului pentru serbări, petreceri, precum și din venitul ziarelor, broșurelor, etc., ce ar publica.

Art. 18. — Fondurile bănești ce s-ar bune la dispoziția asociației, sau pe care și le-ar procura direct, se administrez după regulile de contabilitate publica, de către o comisie ale să din sânul comitetului, compusă din trei membri. Comisia, pe răspunderea membrilor, săi, poate alege un casier dintre dâșii sau afară comitetului, care păstrează fondurile, sau le depune la o bancă, face plățile, incasările, etc.

Art. 19. — În acord cu hotărârile comitetului, comisia dela art. precedent, execută tot ce se cere, ca cheltueli, cumpărături, primiri etc., servindu-se de procesul verbal al ședinței respective, în care comitetul a hotărât lucrarea, care ar cere cheltueli sau primire de bani.

Art. 20. — Comitetul, este ținut a constitui un buget de venituri și de cheltueli, care se întocmește sau descarcă, la începutul sau sfârșitul anului bugetar, inaintea unei comisii aleasă dintre membrii săi și care incheie un proces verbal, pe care îl supune cunoștinței întregului comitet, care dă des cărcarea.

Art. 21. — Pentru publicațiunile asociației, comitetul numeste din sânul său, o delegație de redacție a publicațiunei, care are însărcinarea a da forma științifică sau literară, corectă, a studiilor sau materiilor ce alcătuiesc publicația.

Art. 22. — Asociația „Cultura Poporului”, publică la sfârșitul fie cărui an, un sumar al activității sale.

CAPITOLUL V.

Reprezentarea asociației.

Art. 23. — Asociațiunea „Cultura Poporului”, față de celelalte institutii și autorități, este reprezentată prin președintele comitetului său, care semnează în această calitate ori ce corespondență relativă și face orice interveniri în folosul asociației. Corespondența este contra semnată, de secretar.

Art. 24. — Șezătorile, serbările și orice festivități organi-

zate de asociație, se consideră ca fiind sub patronajul președintelui comitetului; când președintele nu poate asista în persoană, el delegă pe acei care să reprezinte asociația și comitetul ei.

Art. 25. — Asociația „Cultura Poporului”, va face prin președintele său, toate inter-

veniri necesare, pentru a dobândi calitatea de persoană morală și juridică.

Art. 26. — Statutele de fapt, au fost primite cu unanimitate de voturi, de către membrii asociației „Cultura Poporului” în ședința dela 24 Octombrie 1920, când a fost aclamat comitetul care să o conducă.

Banca Românească

Societate anonymă

Capital Social 160.000.000 Lei

Sedlul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bași, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă

BANCA NAȚIUNELI

Societate anonyma

Capital și Rezerve Lei 175.000.000

Bucureșt, Calea Victoriei 98

(Piața Palatului Regal)

Bănci afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Cehoslovacia) etc. em și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și incasări. Emite ceacuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s.p.a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8

(casele proprii).

Capital social Lei 50,000 000 deplin vărsat

Sectia de Bancă ● Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în București, Kosice, Praga și Viena.